

Mieli konkursantai,

žinot, kartais į galvą ateina ir tokių lyg visiškai kvailų klausimų. Pavyzdžiui: o laikas iš tikrųjų egzistuoja? Tai kažkas objektyvaus? Kaip, tarkim, šita salė, t.y. erdvė, kurioje dabar esate.

Štai šitas konkursas – jau dešimtas. Vyriausi iš jūsų buvot antrokai, kai jis prasidėjo. Kaip seniai! – greičiausiai sureaguosite. O man atrodo, kad visai neseniai. Ir tikrai neverta ginčytis, kas teisus. Ir jūs teisūs, ir aš teisus. Mes tiesiog skirtingai suvokiame tą patį kalendorinio laiko tarpą – dešimt metų.

Kodėl pradėjau tokiu, galima sakyti, parafilosofiniu pasvarstymu? Todėl, kad laikas ir poezija – manau, panašūs dalykai. Kuria prasme panašūs? Ta, kad jie mums svarbūs gali tapti tik tada, kai su jais atsiranda santykis. Tik išgyventas laikas mums išties svarbus, tai mūsų praeitis (o visa kita – istorija), tik perskaitytas eilėraštis gali mums ką nors pasakyti arba nieko nepasakyti; juk būna dienų, apie kurias po savaitės tepasakom: nieko tokio neįvyko, nors iš tiesų juk vyko, bent jau rytą atsibudom, o vakare užmigom.

Perskaitęs vieną eilėrašį gali tarti – užkabino, o kitą – tik gūžtelėt pečiais, retorinį klausimą pridurdamas: ir ką čia norėjo pasakyti? nesupratau. Ir tikrai nereikia pasijusti blogai, jei ko nesupranti. Visko suprast neįmanoma. O gal ten net ir nebuvo ką suprasti?

Nuo dalyko, kurį vadinam laiku, niekur, kol gyvas, nepabėgsi, o nuo poezijos – nieko nėra paprasčiau: neskaitai – ir jos tau nėra. O gal jos net ir nereikia? Gal. Daliai žmonių nereikia, sakykim, kiaulienos, jie vegetarai, o kitas, žiūrėk, be kokio lašinių bryzo gyventi negali. Skirtingi žmonių poreikiai.

Žinau, yra namisėdų, kurie nenori kojos kelt iš savo namų, bet dauguma mūsų norim ar bent jau norėtumėm savo akimis pamatyti Salantus ar Paryžių, Saločius ar Krokuvą. Tai vis dėlto juk kas kita, nei perskaityt tekstelį wikipedijoje apie tas vietas. Bet tokios kelionės kainuoja, be to, kad į jas leistumeis – reikia atostogų.

O keliauti po literatūros pasaulį gali ir už dyką. Tik kad noro būtų. Kodėl neaplankius Egipto skaitant Konstantiną Kavafį, Turkijos – skaitant Orhaną Pamuką, Portugalijos – Fernando Pessoa, Žemaitijos – Stasį Jonauską ar Vytautą Stulpiną? Ir ne tiek vieta svarbiausia; skaitydami susitinkame ir su tenyškščiais žmonėmis, ir galim pabendraut be jokių kalbos barjerų.

Taip, tai dvasinių kelionių reklama, kurios niekas neužsakė, jokio honoraro už tai negausiu. Kelionių, dėl kurių nereikia kreiptis į jokias agentūras. Atsivertei knygą – ir iškeliavai.

Norėčiau palinkėti jums, kad prisimintumėt esant galimybių ir taip keliauti – pasitelkus akis, protą ir jausmus. Po literatūros pasaulį, kuriame lankytinų vietų kur kas daugiau negu gali pasiūlyti kelionių agentūros. Tik kad noro būtų. O čia jau kitas iš pašalio niekuo negali padėti, viskas nuo paties ar pačios priklauso.

Virginijus Gasiliūnas, 2024, gruodžio 12